

Kader : MHOIJ-expositie *Blikverfrissing als reisgenoot*
Betreft : Kunstzinnig Vilt-Object 3D-Memory-Set
Door : Annalies Otten Hagen - MHOIJ, 2024

Ins en outs van het Viltten Object - Audio 001 - 1

De wens was een kunstzinnig speels object te ontwerpen 'met het oog op ouderen'. Een object dat een mooie plek krijgt in bijvoorbeeld de huiskamer van een groep ouderen.

In het ontwerp werd een aantal motivaties gecombineerd. Ik noem ze.

audio 1

- Ik wenste een Object dat onze raakbaarheid weerspiegelt in de vorm van speelsheid. Speelsheid en humor zijn vaak onderbelichte kernaspecten van een compassievolle grondhouding
- Voorts een Object dat je alleen *en* samen plezier kan geven, meerdere zintuigen aanspreekt.
- Bovendien het liefst een ontwerp dat zowel esthetisch en als spel sec kan worden ingezet, ook geïntegreerd kan worden in het kader van diagnostiek en/of therapie, denk aan trauma-sensitief werken. Of als alternatief voor het herhaald vouwen van een zelfde stapel keukengoed.
- Daarbij ging ik voor een Object dat samen kan worden gecreëerd in een huiskamer-setting.

Vilttechnisch hield ik me aan bepaalde criteria:

- Als grondpatroon gebruikte ik organische basisvormen, gegenereerd op geleide van wiskundige formules (ConTeXt Game 2023-generator).
- De eerst twee series lopen parallel qua ingezette basisvormen. Zo is te zien hoe dezelfde grondvormen op geleide van een andere vilttechniek heel verschillend uitwerken.
- Ik zet vooral 'afgedankt' en volledig afgevilt vilt in, oogst van jaren viltontwikkeling. Dit wordt dan getransformeerd dankzij een ultradun merino-huidje van maximaal 16 micron. Wellicht een wat bizarre uitdaging. Maar daar houd ik wel van.
- Ik ga voor sterk, solide en toch licht vilt. Te zien aan de lichtgewichtjes op dun beweeglijk koperdraad.

3D-Memory serie 01 - Balance is not something you find, it's something you create

Het vilt-object 3D-Memory-Set bestaat uit twee series van 12 duo-sculptuurtjes.

Vanaf 5 duo's kan het Object als spel worden gespeeld. Je vindt de spelregels en speelkaarten in het doosje dat bij een serie staat.

Het Object is een knipoog naar het veelgespeelde 2D-memory. Maar ook naar alle plastic planten, gesloten deuren en wat al niet meer omwille van het verhogen van veiligheid maar vaak ten koste gaand van een beetje sfeer. Het sluit aan bij de insteek dat juist het gevoel van ruimte en beweeglijkheid veiligheid biedt en zorgzaamheid voedt.

Het Object als alternatief voor het 2D memory spreekt niet alleen het cognitieve (linker-)brein maar ook het creatieve (rechter-)brein aan. Kort gezegd: Links staat voor plannen en beheersen, rechts voor ontvankelijkheid en loslaten. Alleen deze kwaliteiten in combinatie verdienen het label kwaliteitszorg, als je het mij vraagt.

Misschien moet het Object eerst door een schot hagel aan oordelen heen zo van: Wat is dit nu? Waar slaat dit op? Dat lijkt toch nergens op? Nou, lelijk hoor. Of juist: O, wat leuk!

Laat alle impulsen lekker voorbijkomen. Alleen zo kan iets voorbijgaan. En beantwoordt dit vooral fris: re-ageer niet meteen, verbindt niet direct conclusies aan eerste reacties.

Ruimte is er nooit zomaar, moet eerst door wat reactieve overleeflaagjes heen. Zeker als het not-common is, iets 'wat de boer niet kent'. En dat zou dit Vilt-object kunnen zijn. Geef dat eerst ruimte. Wie weet, ontstaat er hier op volgend ruimte voor voelen, eraan zitten en bewegen, zien met een open blik. Mogelijk komen associaties op, flarden frisse herinneringen.

Juist mensen die dementeren beschikken over die open blik, mits ze zich thuis en veilig voelen! Kijk die kunst van ze af.

'Just listen', luister en kijk met oren en ogen van nieuwsgierigheid en verwondering. Hoef je niets voor te doen. Wel aanwezig te zijn. Maar dan ook echt aanwezig. Zijn waar je bent. Alleen zo wordt het rechterbrein op een heel natuurlijke manier sterker.

En het is dit rechterbrein dat ons helpt vertragen en ontspannen, kalmte triggert. Ontzettend belangrijk als je met mensen omgaat bij wie het stressbrein makkelijk overuren draait - bijvoorbeeld als je dementeert. Zonder de inzet van dit creatieve brein kun je als zorgprofessional of mantelzorger niet doen of laten wat echt helpt.

Maar ook als het brein haperingen vertoont, de stress-overleefmodus vlot actief, kunst doet een appèl aan wat heel is en blijft, de laag onder gedrag en reactiviteit, het gebied van het zijn. Goede zorg aan mensen die met niet-oplosbaarheid te maken hebben, is gebaat bij meer kunstzinnigheid.

Moge het Vilt-Object 3 D-Memory-Set-spel hier een klein positief steentje aan bij kunnen dragen.

Mocht je nu denken: Klinkt mooi, maar hoe dan? Denk dan eens aan presentatie of workshop door MHOIJ.

Vergankelijkheid als Inspiratie - Audio 001 - 2

Zoals gezegd, het 3D-Memory-Set bestaat uit twee series van 12 duo-sculptuurtjes en weerspiegelt een van de centrale thema's binnen het MHOJ-project *Blikverfrissing als reisgenoot*, namelijk Vergankelijkheid. Maar wat wordt hier eigenlijk mee bedoeld? En vooral: waarom zou het goed zijn als we hier iets meer mee gingen leven en werken? Ik licht dit toe.

audio 2

Doorgaans denken we bij Vergankelijkheid aan het fysieke sterven, leven-dood-punt of hiernamaals. Vergankelijkheid is dan vooral verbonden aan verlies van wat ons dierbaar is, het liefst willen vasthouden. Vergankelijkheid en angst voor verlies zijn met elkaar verweven.

Vergankelijkheid wordt soms gelijkgesteld aan veranderlijkheid. Veranderlijkheid komt al vlot neer op veranderbaarheid. Met een westerse bril op wordt dit: je kunt alles wat je wilt bereiken. Beheersbaarheid: we hebben grip, als je maar wilt.

Vergankelijkheid is net even anders dan zo bedoeld. Vergankelijkheid spiegelt ons namelijk de realiteit van Impermanentie. Niets is blijvend, alles verandert en gaat ook nog eens voorbij, ook wat zich maar hardnekkig schijnt te herhalen. Bovendien blijft er altijd iets te wensen over. Things are not quite right. Er bestaat geen optimale bevredigbaarheid.

Zo toont Vergankelijkheid ons de illusie van beheersbaarheid, in elk geval de illusie van volledige beheersbaarheid.

Vergankelijkheid zegt ons: je hebt veel zelf in de hand maar niet alles.

De realiteit van Impermanentie leidt af van de idee van ik, mij en mijn. Niet langer ben jij het van wie alles afhangt. Analoog aan dit gegeven leidt dit ook tot de realiteit van meer illusies. Denk bijvoorbeeld aan de waarde die wordt toegekend aan zorgprogramma's. De realiteit van Impermanentie houdt ons voor dat er een kloppend zorgprogramma nog niet per definitie dan ook tot kloppende en beheersbare zorg leidt.

"Niets is iets in zichzelf. Er bestaat geen ik-mij-mijn. Alles wat er is, is er bij de gratie van inter-zijn."

3D-Memory serie 02 - Niets is iets in zichzelf, alles is beweging

Jij, ik, wij - poppetjes en schakeltjes, niet meer, niet minder.

Alle gedachten die dit tegenspreken mogen de prullenbak in, althans als idee van realiteit. Merk ze op als gedachten, niet meer en niet minder, geen feiten.

Dit geeft je wellicht een gevoel van opluchting. Maar haalt anderszijds onze opgepoetste identiteit onderuit.

Je hoeft niet langer die duizendpoot te zijn die je dacht te moeten zijn maar je bent het dus ook niet langer. Zo'n besef is best even wennen.

De verwarring die dit geeft mag rekenen op een portie begrip, zelfcompassie. Zo niet, dan blaast het ego zichzelf nog een beetje meer op en worden we alleen maar reactiever.

De realiteit van Impermanentie zegt: Niets is blijvend, werkelijk alles en iedereen verandert in een continuüm, beweegt.

Je zou het niet zeggen met onze vertrouwdheid met gedragspatronen, de clichématige manier waarop we ons ding doen, gehecht zijn aan gewoontepatronen. Hoor deze zin: "Zo gaat dat hier nu eenmaal." Of: "Als we dit allemaal zo zouden gaan doen, dan..." Dergelijke uitspraken getuigen van weinig impermanentie. Het zijn heldere blijken van onbewustheid. Onbewuste gehechtheid. De gehechtheid om het vooral bij het oude te houden.

Het besef van Vergankelijkheid iets meer in the pocket belichaamd geleefd, geeft een andere manier van doen en laten. Daar worden wij minder star en meer flexibel van. Het maakt ons tot burgers die relationeel burgerschap leven.

"Je bent zo veranderd." horen we ons verwijtend naar onze lief zeggen. En dat leidt dan tot onbegrip en een uit elkaar groeien. De realiteit van Vergankelijkheid en dus Impermanentie zegt ons: Keer het om. Het zou pas echt slecht met die ander gaan als dat niet zo was. Oftewel, niet de veranderlijkheid is het probleem, maar het gegeven dat we elkaar daarin onderweg zijn kwijtgeraakt, dankzij het verlangen naar permanentie, onze overleefmodus die alles bij het oude en vertrouwde wil houden, en ons influistert: "Ik wil de persoon weer terug die je was, zoals ik je leerde kennen." Maar je bent zelf ook veranderd, als het goed is. Want dit principe spiegelt ook: waar geen beweging is of kan zijn, staan mensen stil, ben je levend dood.

Elk proces van creativiteit en transformatie wordt gekenmerkt door een herkenbare cyclus die ook wel de circle of life wordt genoemd, het steeds weer zich herhalende proces van 'leven-dood-leven'. Dit betekent: niet de dood als eindpunt, maar het sterven als opmaat naar iets nieuws.

De dans van Vergankelijkheid is de dans tussen beheersbaarheid en niet-beheersbaarheid. Bang zijn voor sterven, willen houden wat je lief is, blijft normaal en mag. Een beetje meer sterfelijkheid leven bevrijdt echter van de wurggreep iets ongedaan te willen maken wat niet kan.

Het is de dans van angst EN vertrouwen, ze wisselen elkaar af, vullen elkaar aan.

Als ik vilt, dans ik tussen weten en niet-weten, beheersen en loslaten. Waar deze dans ruimte krijgt, is inter-zijn. We zijn bovendien zowel uniek als universeel. Dit zie je terug in de sculptuurtjes:

- Uniek: ik ben vertrokken vanuit eenzelfde organische basisvorm voor een duo. Maar alsnog is elk van de twee uniek. De grondvorm lijkt opgelost.
- Universeel: Een groep duo's bij elkaar op een plateau vormt een natuurlijke eenheid. 'Balance is not something you find, it's something you create'.

Meedoen aan het BAR-Project - Audio 001 - 3

Onder het credo 'haal de speelsheid, huiselijkheid en creativiteit weer in de huiskamer' zou het geweldig zijn om series te kunnen maken ter verspreiding. Denk ook bijvoorbeeld aan een creatieve werktafel in de huiskamer waar Het Kunstzinnig Object stapsgewijs vorm krijgt gedurende een af te stemmen periode.

audio 3

Meer series maken kan alleen en vooral samen, dus met hulp van jou/jullie.

Suggesties:

- Je kunt het Het Kunstzinnig Vilt-Object 3D-Memory-Set bestellen: Vertrouwd met het werk als s.p.v., opgeleid tot therapeut beeldend en felt-artist, kan ik worden ingezet om op projectbasis life te komen viltten in de huiskamer. Zo kan het object zienderogen groeien terwijl bewoners mee kijken of doen zonder zelf de deur uit te hoeven. Vraag zo je wilt een offerte aan.
- Een plateau met 1-3 duo's kan ook, om een ruimte op te leuken. Liever bloemen vastgemaakt aan buigzaam draad? Een mooi duurzaam alternatief op plastic. Echt, er is van alles mogelijk om met een speels Vilt-Object gelijktijdig een huiselijke sfeer en de creativiteit te vergroten.
- Financiële ondersteuning (subsidie) ten behoeve van het creëren van nieuwe series voor de huiskamer in een VVT-voorziening.
- 'Zelluf (leren) doen' samen met vrienden, collega's, cliënten, bewoners, seniors op geleide van workshops vanuit Viltelarei MHOOJ, afgestemd op het aanwezige start-niveau.
- Vrijwilliger worden binnen Viltelarei MHOOJ in vervolg op een specifiek gevolgde scholing bij Annalies.
- Het BAR-Project bevat meer onderdelen en is op diverse manieren inzetbaar, onder meer in de vorm van een presentatie met een ludiek karakter en in de vorm van coaching en onderwijs-modules. Kijk hiervoor op de website of neem rechtstreeks contact op.

Annalies Otten Hagen

www.MHOOJ.nl

064 746 25 43

Deze tekst danwel audio maakt deel uit van een expositie vol kunstzinnig beeld plus een brochure vol verdiepende input in relatie tot blikverfrissing als reisgenoot - in relatie tot zorg, zorgrelaties en de dreiging van een zorginfarct. Kijk op www.mhooj.nl of contact mij voor meer informatie.